

גוֹשׁ־חֵלֶב

(יום השנה למותו)

סופר ומשורר, חוקר והוגה דעות, מורה הלכה וחסיד המעשה, מבשר תקומה ואיש תוכחה היה יוחנן גוש חלב. מקור מהצבתו — יהדות טרני סילבניה המיוחדת במינה, שהיתה כעין גשר בין יהדות המזרח לבין קר בוצ' היהודי: במערב אירופה, יהדות זו מצאת בה את כל גוני הקשת של יהודי התפוצות — חסיד הדבק ב"רבי" שלו דבקת שלמה, יהודי משכיל, שר מר המסורת, בעל הכרה לאומית וגאווה עצמית, מורד בסדרי החברה ונתלה באילן המהפכה הסוציאלית, מתבולל הפורק מעליו עול שותפות גורל עם מקור מהצבתו. עצמיות מיוחדת זו ניכרת גם בתנועה הציונית בטרני סילבניה, בצמיחתה והתפתחותה, בגל' גוליה ושלוחותיה השונות.

הנהה קם ליהדות זו ולתנועה ציונית זו בשלמות ייחודה ומכלול ערכיה — הוזה ומבשר, מורה־דרך ומחנך — יוחנן גוש חלב, מאורות גנוזים בעי ברה של האוכה העלה יהיה ערכי־עד ודמויות־פלא. הוליה להוליה צרף ביציר רתו: תקופת האבות העטופה חוד אגדות קדומים, המרד האחרון עם דמותו המופלאה של רבי עקיבא, ועד חוזה המדינה העברית — בפרוזה וב

שיר, בכתב ובעליפה, במחקר היס טורי מעמיק ובסיפורים ישיאים על כנפי הדמיון הנשגב — אלה לקשיש ואלה לנער, ובאלה הצמיח נטע הדש והיגך דור המביט נכחו בעזו ובסתו, וכן הפך דור חניכיו, בכור המציאות ההיסטורית ובתוקף המסקנות המתחייבות מהחינוך, לנושא המהפכה היהודית בגופו ובנפשו, ומנפץ בכלי־גלות, מעפיל לחופי הארץ, מגשים בחייו את תהית היהודי ושחרור האדם על אדמת האבות.

את אהלו בארץ נטע גוש־חלב בקר בוצ', בבית המגשימים הראשונים של התנועה, את עול מצוות חייהם הקשים העמיס על עצמו בחיבה ובהבנה, ועם דרכם והשקפתם הודחה.

בשתיים נבהנות גדולתו הנפשית ועצמתו הרוחנית של מורה ומחנך דור: ביכולתו וסגולתו להנחיל ערכי אמת, ונכסי צאן־ברזל, — ובאומץ לב ועוררות להשכיל תלמידים חלודים ואף ללכת בעקבותיהם בראותו אותם צועדים בדרך האמת.

יוחנן גוש־חלב זכה בחייו ובפעלו בשתייהן יחד, ובשתייהן יחד זיכה אותנו, מעגן

מנחם דנציג